

Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (tukiaineisto) (liite)

Taitotaso A1	Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa A1-tasolla oppilas selviää useimmin toistuvista rajatuista arkisista kahdenkeskisistä kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia. Hän ymmärtää hitaasta ja tarvittaessa toistetusta puheesta lyhyet ohjeet ja tutut aiheet. Opetuspuheesta ja oppikirjatekstistä hän ymmärtää kuvien ja selvästi osoitettujen ydinsanojen avulla aiheen. Uusien asioiden omaksuminen vaatii omankielistä tukea. Oppilas tarvitsee paljon havainnollistamista ja kuvataukea sekä selkeää ja hidasta puhetta, toistoa ja kääntämistä ymmärtääkseen käsiteltävästä aiheesta joitakin asioita. Tuttu puhuja ja puhetapa helpottavat ymmärtämistä. Oppilas osaa kirjoittaa tuttuja sanoja ja lyhyitä lauseita. Oppilas tarvitsee runsaasti malleja ja tukea sekä annettua sanastoa tuottaakseen lyhyen suullisen tai kirjallisen tekstin. Vapaissa sosiaalisissa puhetilanteissa puheenaiheen ymmärtäminen edellyttää paljon tukea kontekstista ja tilannesidonnoista vihjeistä. Oppilaan ikä, äidinkielen taito ja koulutausta vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmantietoa ja strategista taitoa ylittää kielitaitonsa rajoja. Myös mekaanisen luku- ja kirjoitustaidon taso vaikuttavat siihen, mitä tekstejä A1-tason kielitaidolla on mahdollista ymmärtää ja tuottaa.	
	Taito toimia vuorovaikutustilanteissa: Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhuminen kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.	Taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.

	Puheen ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1 Kehittyvä alkeiskieli-taito	*Ymmärtää sanoja, fraaseja, lyhyitä ilmauksia, kysymyksiä ja kehoituksia ja ohjeita, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin, tuttuihin teemoihin tai välittömään tilanteeseen. * Tunnistaa pidemmästä puhejaksosta ja keskustelusta tuttuja sanoja ja ilmauksia. * Ymmärtää tunteiden esim. kehollista ja visuaalista ilmaisua. *Tarvitsee puhekumppanin apua ymmärtämiseen: monikielistä ja omakielistä tukea, toistoa, hidastamista osoittamista. * Osaa käyttää päättelyn apuna kuvia, tilannevihjeitä, nonverbaalisia viestejä * Tunnistaa koulun opetuspuheen virrasta yksittäisiä tuttuja sanoja, mutta sisältöjen oppiminen puheesta on mahdotonta	* Hallitsee arjen vuorovaikutustilanteisiin liittyviä lyhyitä ilmauksia ja fraaseja. * Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. *Osaa vastata itselle merkityksellisiin, tuttuihin tilanteisiin liittyviin ja tilanteiden kannalta tarpeellisiin kysymyksiin. Osaa tehdä näihin tilanteisiin liittyviä kysymyksiä. * Osaa nimetä tuttuja asioita ja ilmiöitä. * Osaa käyttää apunaan monikielisiä, kehollisia ja visuaalisia resursseja, esim. lainasanoja, eleitä, ilmeitä, osoittamista ja piirtämistä. * Ilmaisee nonverbaalisesti tai toiminnallaan, ettei ymmärrä. *Tarvitsee paljon puhekumppaneiden apua. Puheenvuoron saaminen ja pitäminen keskustelussa ei onnistu ilman keskustelukumppaneiden tukea. * Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. * Ääntäminen ja kielen rakenteiden horjunta voivat aiheuttaa ymmärtämisongelmia * Pystyy esittämään lyhyen ja etukäteen harjoitellun puheenvuoron tai mielipiteen.	* Pystyy lukemaan ja ymmärtää tuttuihin aihepiireihin ja tuttuun kontekstiin liittyviä sanoja, fraaseja, lyhyitä lauseita ja tekstejä, esim. otsikot, taulutekstit (esim. läksy s. 34) kyltit, viestit. *Tunnistaa pidemmästä tekstistä tuttuja sanoja ja fraaseja, lainasanoja, nimiä, lukuja, symboleja * Osaa etsiä tietoa kuvista ja hyödyntää visuaalisia vihjeitä * Pystyy maailmantiedon visuaalisten vihjeiden, sanakirjojen, kääntäjien ja vuorovaikutuskumppaneiden avulla selvittämään otsikoiden merkityksiä esim. oppikirjateksteistä * Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen. * Lyhyenkin tekstikatkelman lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.	*Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin. * Osaa kertoa itsestään ja lähipiiristään muutamien lyhyin lausein. * Pystyy nimeämään kirjoittamalla asioita ja ilmiöitä esimerkiksi kuviin. * Kirjoittaa enimmäkseen kokonaisina opituin, itselle tutuin fraasein ja ilmauksin. Tuotos on A1-tasollakin yleensä sanatasoa laajempaa. Voi yhdistellä lyhyitä ilmauksia jo esim. yleisimpiä sidoskeinoja käyttäen. *Tuotos on usein niukkaa, mutta kiteytyneinä omaksutuissa ilmauksissa tarkkaa. Tuotoksessa voi esiintyä kuitenkin myös paljon monenlaista horjuntaa. * Pystyy rakentamaan sisältöjä lyhyisiin arkeen ja kouluun liittyviin teksteihin, jos saa niihin sopivaa sanastoa ja paljon tukea sanottavan muotoiluun. * Osaa tuottaa kuvallisia kertomuksia, esim. sarjakuvat, videot, animaatiot, yksinkertaiset kuvitetut ohjeet jne.

Tekstitaitoja A1-tasolla	A1-tasolla taito tuottaa ja ymmärtää tekstejä on yleensä varsin rajallinen. Tekstien kanssa toimimisessa tarvitaan paljon apua ja ohjausta. A1-tasolla tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa voidaan edetä esimerkiksi seuraavanlaisten tekstilajien avulla¹. Puhutut tekstit: Tervehdykset ja arkeen liittyvät fraasit. Itsen esittely lyhyesti ja henkilötietojen kertominen, itselle tuttuihin tilanteisiin liittyvät kysymykset ja vastaukset, yksinkertaisten ja tilannesidonnaisten ohjeiden ymmärtäminen. Kirjoitetut ja visuaaliset tekstit koulussa ja vapaa-ajalla: Kuva, kaavio, yksinkertainen kuvitettu ohje, sarjakuva, yksinkertainen ja lyhyt ilmoitus, mainos tai poster, kyltti, aikataulu, lukujärjestys, muistilappu, lyhyt ja arkinen viesti itselle tutusta aiheesta.
Miten kielitaito kehittyy A1-tasolta A2-tasolle: - Puheesta ja kirjoituksesta tulee yhtäjaksoisempaa ja sidosteisempaa. - Tuotokseen tulee enemmän sanastoa ja sisältöä. - Välitön tarve puhekumppanin tai opettajan tukeen vähenee. - Ymmärtäminen laajenee yksittäisten sanojen ja fraasien tasolta joidenkin pääasioiden ja pidempien jaksoiden ymmärtämiseen.	

¹ Tekstilajit ovat vain viitteellisiä, sillä tekstilaji itsessään ei kerro sen kielellisestä vaativuudesta.

Taitotaso A2	Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta A2-tasolla oppilas selviää koulussa jokapäiväisiin rutiineihin liittyvistä kielenkäyttötilanteista. Hän osaa käyttää tavallisimpia fraaseja, ymmärtää toistuvat ohjeet ja tehtävänannot. Hän pystyy kirjoittamaan ja keskustelemaan lyhyesti tutuista ja tilannesidonnaisista aiheista. Ymmärtäminen edellyttää hidasta ja selkää puhetta tai tuttua aihetta. Havainnollistavin menetelmin tuetusta opetuspuheesta oppilas ymmärtää aiheen ja satunnaisia tietoja. Oppikirjatekstistä hän ymmärtää hajanaisia tietoja otsikon ja kuvien avulla. Uusien asioiden omaksuminen vaatii runsaasti tukea. Oppilas osaa ilmaista, ymmärtääkö lukemansa tai kuulemansa viestin ja osaa tarvittaessa esittää tarkentavia kysymyksiä. Oppilas tarvitsee runsaasti malleja ja tukea puhumisen ja kirjoittamisen harjoitteluun. Oppilaan kielitaito rajoittaa puheen ja kirjoituksen aiheen valintaa. Hän tarvitsee ohjausta siinä, mihin asioihin kuullussa ja luetussa tekstissä tulee kiinnittää huomiota. Vapaissa sosiaalisissa tilanteissa oppilaan on vaikea ymmärtää muiden oppilaiden puhetta, jos puheeseen ei liity konkreettisia tilannevihjeitä ja toimintaa. Oppilaan ikä, äidinkielen taito ja koulutausta vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmatietoa ja strategisia taitoa ylittää kielitaitonsa rajoja. Myös mekaanisen luku- ja kirjoitustaidon taso vaikuttavat siihen, mitä tekstejä A2-tason kielitaidolla on mahdollista ymmärtää ja tuottaa.	
	Taito toimia vuorovaikutustilanteissa: Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhumien kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.	Taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.

	Puheen ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2 Kehittyvä peruskielitaito	* Ymmärtää tilannesidonnaista puhetta aiheista, jotka ovat itselle tuttuja tai tärkeitä. *Tunnistaa keskustelun aiheen ja huomaa aiheen vaihtumisen. * Tunnistaa opetuspuheesta aihepiirin ja satunnaisia asioita. Tarvitsee ohjausta siitä, mihin asioihin huomio kannattaa kiinnittää. Aiheen tuttuus vaikuttaa ymmärtämiseen. * Ymmärtää lyhyestä ja selkeästä kertomuksesta satunnaisia asioita ja osaa nimetä päähenkilöt. * Ymmärtää sarjakuvan tai elokuvan dialogia kuvan tukemana. * Ymmärtää puhekumppanin tunteiden ilmaukset. *Tarvitsee puhekumppanin apua: rauhallista ja selkeää puhetta, toistoa.	* Osaa kertoa itsestään, lähipiiristään ja elinympäristöstään ja päivittäisistä tapahtumista ja reagoida vuorovaikutustilanteessa puhekumppaneiden sanomisiin. * Pystyy viestimään laajemmistakin aiheista, jos aihepiiriin on tutustuttu, kertomista harjoiteltu ja vuorovaikutustilanne tukee ilmaisua. * Osaa ilmaista perustunteita, tuntemuksia, ajatuksia ja mielipiteitä. * Pystyy selventämään viestiä eleillä. *Selviytyy arkisista usein toistuvista kahdenkeskisistä vuorovaikutustilanteista. * Pystyy keskustelemaan tutuista aiheista. Tarvitsee puhekumppanin apua keskustelun ylläpitämisessä. * Osaa tehdä kysymyksiä tutuista aiheista, vastata kysymyksiin sekä pyytää selitystä ja toistoa. *Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin yleisiä. * Ääntäminen ja kielen rakenteiden horjunta voi ajoittain aiheuttaa ymmärtämisvaikeuksia.	* Ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsittelevästä tekstistä satunnaisia asioita. Tarvitsee ohjausta, mihin asioihin tekstissä on kiinnitettävä huomiota. * Osaa etsiä tietoa kuvista ja hyödyntää visuaalisia vihjeitä monimediaisessa tekstiympäristössä. * Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. * Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. * Lyhyenkin tekstikatkelman lukeminen ja ymmärtäminen voi olla hidasta.	* Osaa kirjoittaa lyhyitä viestejä, jotka liittyvät arkisiin, tuttuihin ja merkityksellisiin tilanteisiin * Osaa kirjoittaa tekstejä tutuista aiheista, vaikka sisältö ei välttämättä ole vielä kovin monipuolinen. Tarvitsee paljon tukea, malleja ja annettua kieltä kirjoittamisen avuksi. * Tutuista aiheista kirjoitettujen tekstien kieli voi olla varsin idiomaattista. * Osaa tuottaa kuvallisia kertomuksia, esim. sarjakuvat, videot, animaatiot ohjeet

Tekstitaidot A2-tasolla	A2-tasolla tekstivalikoima laajenee ja ilmaisu monipuolistuu. Tekstien kanssa toimimisessa tarvitaan apua ja ohjausta. A2-tasolla tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa voidaan edetä esimerkiksi seuraavanlaisten tekstilajien avulla². Puhutut tekstit: Itsestä ja lähipiiristä kertominen, arkiset sosiaaliset tilanteet, lyhyet toimintaohjeet, kuvin tuettu/havainnollistettu opetuspuhe, parikeskustelu, kertomus, mainos, kuvin tuettu puhe-esitys. Kirjoitetut tekstit: Toistuvat tehtävänannot ja toimintaohjeet, muistiinpanot, määritelmät, tuetusti käsitellyt oppikirjatekstin otsikot, kuvat ja pääasiat, kuva, kaavio, diagrammi, kertomus, kuvaus, yksinkertainen ja lyhyt ilmoitus, mainos tai poster, aikataulu, lukujärjestys, muistilappu, päiväkirja, lyhyt ja arkinen viesti, satu, runo, kertomus, selkeä tietoteksti. Media: Lyhyt uutinen, mainos, sarjakuva, sosiaalisen median ja pikaviestinten tekstit.
Miten kielitaito kehittyy A2-tasolta B1-tasolle: - Vuorovaikutus onnistuu vähitellen myös ennakoimattomissa tilanteissa. - Taito tehdä aloitteita keskustelussa kehittyy. - Tekstilajien hallinta laajenee. - Oppii ymmärtämään, keskustelemaan ja kirjoittamaan aiheista, jotka eivät välittömästi liity omaan elämään tai elinpiiriin. - Pystyy osallistumaan useamman henkilön keskusteluun tai ryhmätilanteeseen. - Pystyy varioimaan ilmaisuaan ja ilmaisu on sidosteisempaa.	

² Tekstilajit ovat vain viitteellisiä, sillä tekstilaji itsessään ei kerro sen kielellisestä vaativuudesta.

Taitotaso B1	Selviytyminen arkielämässä B1-tasolla oppilas ymmärtää selkeästä puheesta pääkohdat ja pystyy osallistumaan keskusteluun. Hän osaa valmistautumatta ilmaista itseään ymmärrettävästi myös ryhmätilanteessa, jos aihepiiri on tuttu. Opetuspuheen seuraaminen onnistuu, mutta oppilas tarvitsee vielä tukea keskeisten asioiden tunnistamisessa. Pitkän puheenvuoron ymmärtäminen vaatii oppilaalta tiivistä keskittymistä sekä häiriötöntä ympäristöä. Itsenäinen, kirjoitettuun tekstiin perustuva opiskelu on hankalaa. Oppilas osaa kirjoittaa jäseneltyjä tekstejä tutuista aiheista tai lukemansa perusteella. Hän pystyy pitämään valmistellun esityksen ja vastaamaan esitykseen liittyviin kysymyksiin. Vapaissa sosiaalisissa tilanteissa hän pystyy pääosin seuraamaan muiden oppilaiden puhetta, jos puhe on yleiskieltä tai tuttua puhekieltä. Nopeatempoiseen keskusteluun osallistuminen tuottaa vaikeuksia. Puheen sävyjen tunnistaminen on vaikeaa. Oppilaan ikä, äidinkielen taito ja koulutausta vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmatietoa ja strategisia taitoa ylittää kielitaitonsa rajoja.	
	Taito toimia vuorovaikutustilanteissa: Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhumien kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.	Taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.

	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1 Sujuva peruskielitaito	* Ymmärtää pääajatuksia ja yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa ja vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja. Ymmärtämisessä voi olla aukkoja. * Ymmärtää mediatekstejä tutuista aiheista. Tarvitsee tukea uusien ja vaikeiden aiheiden ja tekstien kanssa. * Ymmärtää koulussa opetuspuheesta vaihtelevasti pääasioita ja yksityiskohtia. Tarvitsee apua keskeisten asioiden tunnistamisessa, koska asiakokonaisuudet voivat jäädä hahmottumatta. Asian tuttuus helpottaa ymmärtämistä. * Ymmärtää pääkohtia ja yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia. * Osaa ylittää ymmärtämisen vaikeuksia päättelemällä sekä	*Pystyy kertomaan vapaa-ajan ja koulun tapahtumista ja selostamaan esimerkiksi kirjan tai elokuvan juonen. Osaa kertoa myös kuvitteellisen tarinan. * Osaa kuvata tunteitaan, unelmiaan, toiveitaan, kokemuksiaan, ympäristöä, tapahtumia, ihmisiä suunnitelmia, tapoja jne. Kuvaukset voivat olla kieleltään yksinkertaisia sekä sisällöltään niukkoja ja luettelomaisia tai laveita ja vielä jäsentymättömiä. Näkökulma voi jäädä kapeaksi tai aiheen käsittely tilanteisen sisällön ja tehtävänannon kannalta pintapuoliseksi. * Pystyy kertomaan mielipiteensä ja perustelun. * Pystyy tekemään tehtäviä yhdessä muiden kanssa, kuuntelemaan muita ja kertomaan omia näkemyksiään ja ehdotuksiaan. Ryhmätilanteissa saattaa tarvita apua ja ohjausta keskusteluun osallistumisessa. * Pystyy pitämään lyhyen etukäteen valmistellun puheesityksen. *Osaa ilmaista itseään suhteellisen	* Pystyy lukemaan tekstejä monenlaisista aiheista ja ylittämään ymmärtämisen esteitä tukeutumalla päättelyyn ja maailmantietoon. * Pystyy lukemaan silmäillen pitkäköjiä tekstejä ja etsimään niistä tietoja suorittaakseen jonkin tehtävän. * Pystyy etsimään tietoa useammasta lähteestä, yhdistelemään tietoja ja raportoimaan niistä. * Ymmärtää faktan ja fiktion välisiä eroja. Tunnistaa yksinkertaisista teksteistä, milloin tekstissä kerrotaan, välitetään tietoa, annetaan esimerkkejä, määritellään ja argumentoidaan. * Osaa ylittää ymmärtämisen vaikeuksia kuvien ja visuaalisten vihjeiden avulla, päättelemällä sekä tukeutumalla kontekstiin ja maailmantietoon. * Tarvitsee systemaattista lukemisen ohjaamista ja monipuolisia kokemuksia eri tekstilajien lukemisesta.	*Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia tekstejä, fiktiota ja asiatekstejä sekä ilmaista ajatuksiaan tutuista ja yleisimmistä aiheista. * Osaa kirjoittaa useamman kappaleen pituisen tekstin, jakaa sisällön kappaleisiin ja käyttää muita tekstejä kirjoittamisen tukena ja apuna. * Osaa ohjatusti tehdä muistiinpanoja ja tiivistelmiä kuulemastaan tai lukemastaan. * Osaa ottaa mallia muista teksteistä niissä käytettäviä tilanteisia ja tekstilajille tyypillisiä sanomisen tapoja. *Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää tekstiä, vaikka kielessä, tekstin jäsentelyssä ja tyyliässä voi olla monenlaista horjuntaa.

	tukeutumalla, puhekumppaneihin, kontekstiin ja maailmantietoon. * Ymmärtäminen voi edellyttää selkeää puhetta ja tuttua puhetyyliä sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja.	vaivattomasti itsenäisesti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. *Osaa kompensoida käyttää kiertoilmauksia, sanoa toisin sanoin ja pyytää puhekumppanilta tarkennuksia, kun oma ilmaisuväline ei riitä. * Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa, mutta se häiritsee harvoin vuorovaikutuksen onnistumista.		
Tekstitaidot B1-tasolla	B1-tasolla oppilas osaa jo tuottaa ja ymmärtää monia alla olevia tekstejä osittain. Tekstitaitojen hallinnassa on usein vielä aukkoja ja oppilas tarvitsee tukea tekstin kielen ja tekstirakenteen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. B1-tasolla tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa voidaan edetä esimerkiksi seuraavanlaisten tekstilajien avulla³. Puhutut tekstit: Opetuspuhe, opetuskeskustelu, pari- ja ryhmäkeskustelu, kertomus, puheenvuoro, puhe-esitys ja niitä havainnollistavat tekstit, haastattelu, asiointikeskustelu, epämuodollisiin sosiaalisiin suhteisiin ja niiden rakentamiseen liittyvät vuorovaikutustilanteet. Koulun tekstit: Muistiinpanot, määritelmä, tiivistelmä, pidempi koevastaus, oppikirjateksti, kuva, kaavio, diagrammi, kertomus, kuvaus, mielipideteksti, asiateksti. Kirjallisuus: Satu, runo, novelli ja soveltuvat kokonaisteokset. Media: Verkkosivu, uutinen, mainos, sarjakuva, artikkeli, sosiaalisen median ja pikaviestinten tekstit.			
Miten kielitaito kehittyy B1-tasolta B2-tasolle? - Abstraktiotaso nousee ja käsitteellisten aiheiden käsittelystä tulee helpompaa. - Ilmaistusta tulee varioivampaa ja idiomaattisempaa. Oppilaalla on monia vaihtoehtoisia keinoja ilmasta asioita. - Viestinnästä tulee entistä itsenäisempää ja oppilas pystyy itsekin ohjailemaan vuorovaikutustilanteita. - Opitaan erottamaan eri tilanteisiin sopivat kielenkäyttötavat (mm. muodollinen ja epämuodollinen rekisteri) varioivissa konteksteissa ja käyttämään kieltä systemaattisesti tilanteen ja tarkoituksen mukaisella tavalla. - Yleistajuisten aiheiden ymmärtäminen ja niistä keskusteleminen ja kirjoittaminen on suhteellisen helppoa, vaikka aiheet eivät liitykään suoraan				

³ Tekstilajit ovat vain viitteellisiä, sillä tekstilaji itsessään ei kerro sen kielellisestä vaativuudesta.

omaan elämään ja kiinnostuksen kohteisiin. - Tarkkuus lisääntyy, ilmaisukeinot monipuolistuvat ja ilmaisu tiivistyy.				
Taitotaso B2	Selviytyminen monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa B2-tasolla oppilaan kielelliset resurssit mahdollistavat myös heittäytymisen itselle uuteen ja ennakoimattomaan tilanteeseen. Hän ymmärtää pitkän jäsenneilyn puheenvuoron pääasiat, vaikkei ehkä havaitse kaikkia yksityiskohtia. Opetuspuheen seuraaminen onnistuu, mutta käsitteiden määrittelemisessä oppilas vaatii tukea. Rauhaton ympäristö ja melu vaikeuttavat ymmärtämistä. Oppikirjatekstin lukeminen ja siitä oppiminen onnistuu. Kaunokirjallisten kokonaisteosten lukeminen sujuu. Oppilas pystyy aloittamaan keskustelun ja osallistumaan siihen ja ylläpitämään sitä. Hän pystyy mukauttamaan ilmaisuaan vuorovaikutustilanteen vaatimalla tavalla. Oppilas pystyy tuottamaan jäsenneilyjä, yksityiskohtia sisältäviä puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä itseään kiinnostavista asioista, kokemuksistaan tai kuvitelluista tapahtumista. Oppilaan ikä, äidinkielen taito ja koulutausta vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmatietoa ja strategisia taitoja ylittää kielitaitonsa rajoja. B2-tasolle tyypillistä on jo varsin abstrakti ajattelu ja kielenkäyttö, joten tällä tasolla oppilaat voivat olla yleensä vasta yläkoulussa.			
	Taito toimia vuorovaikutustilanteissa: Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhumien kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.		Taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.	
	Puheen ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2 Itsenäinen kielitaito	* Ymmärtää sisällöllisesti ja kielellisesti monimutkaisen puheen pääajatuksat, kun se käsittelee konkreetteja tai suhteellisen tuttuja abstrakteja aiheita. Ymmärtää yksityiselämän, sosiaalisen elämän ja koulun kieltä sekä yleisiä aihepiirejä. *Ymmärtää mediateksteistä sekä	*Osaa ilmaista selkeästi ja täsmällisesti monia kokemuspiiriinsä liittyviä asioita. Osaa kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. *Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä koulussa että vapaa-aikana. Selviää melko hyvin myös vieraammissa tilanteissa	*Pystyy lukemaan itsenäisesti monenlaisia sosiaalisen vuorovaikutuksen tekstejä, asiatekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä itselle suhteellisen tutuista ja yleisistä aiheista. *Osaa tulkita havainnoida erilaisten esim. tosiasioita, asenteita, ja mielipiteitä ilmaisevien tekstien eroja.	*Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisiakin tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä ja tutuista abstrakteista aiheista. *Osaa tuottaa vaivattomasti sekä nopeita, aikapainoisia arkiviestejä että rutiiniluonteisia asiaviestejä ja muodollisempaa rekisteriä edellyttäviä sosiaalisen median viestejä.

	itselle melko tuttuja sisältöjä että yleisesti kiinnostavaa ja yksityiskohtaista kerrontaa. *Pystyy seuraamaan itsenäisesti opetuspuhetta ja ymmärtää siitä pääkohdat ja tärkeät yksityiskohdat. *Ymmärtää puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan selkeästi jäsennettyä laajaa puhetta sekä monimutkaisia väittämiä ja niiden perusteluja. *Osaa käyttää erilaisia ymmärtämistä tukevia strategioita: osaa esim. tarkistaa ymmärtämistä sisällön vihjeiden perusteella. *Ymmärtää normaalitempoista kasvokkaista puhetta ja keskustelua yleisistä aihepiireistä. Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi seurata useamman henkilön välistä keskustelua, jos puhe on nopeaa tai puhekielen muoto tai murre vierasta.	ja muodollisessa keskustelussa. *Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen niin valmistelluissa kuin nopeaa reagointia vaativissa puhetilanteissa. Pystyy varioimaan kieltään pyrkiessään ilmaisemaan sanottavansa. *Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista. Osaa esittää ajatuksia yhtenäisinä kokonaisuuksina, kommentoida ja perustella näkökantoja. * Osaa aloittaa keskustelun ja ylläpitää sitä. Osaa ottaa ja pitää puheenvuoron sekä kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Pystyy sopeutumaan ja reagoimaan keskustelussa tavallisiin puheen suunnan, tyylin ja painotusten muutoksiin. *Osaa ilmaista itseään enimmäkseen sujuvasti ja vaivattomasti pääosin vuorovaikutustilanteen vaatimalla tavalla. Puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja. * Hallitsee monipuolisesti kielellisiä keinoja ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen.	*Pystyy hakemaan tietoa monipuolisesti erilaisista lähteistä ja arvioimaan ohjatusti myös tiedon luotettavuutta. *Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen. Tunnistaa erilaisten ikäkaudelle tyypillisten tekstien ominaispiirteitä. Jotkin tekstin välittämät vivahteet ja sävyerot voivat jäädä epäselviksi. *Pystyy lukemaan pitkiä tekstejä ennakoiden ja silmäillen ja hyödyntämään erilaisia lukustrategioita lukemisen kulloisenkin tarkoituksen mukaan. Osaa paikantaa useita eri yksityiskohtia pitkästä tekstistä. * Vaikeuksia voivat tuottaa itselle vieraat tekstilajit, jotkin idiomaattiset ilmaukset ja kulttuuriviittaukset.	*Osaa kirjoittaa ikäkaudelle ja luokka-asteelle tyypillisiä fiktiivisiä tekstejä ja muodollisempia asiatekstejä. *Osaa hyödyntää muita tekstejä kirjoittamisen mallina ja tukena. Osaa kirjoittaa jäsentyneen tekstin, joka noudattaa itselle tutun tekstilajin rakennetta ja ominaispiirteitä. *Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa perustella mielipiteensä ja kehittää argumentteja. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin. *Hallitsee monipuolisia kielellisiä resursseja yhtenäisen, selkeän ja sidosteisen tekstin laatimiseksi. Osaa tehdä eron virallisen ja epävirallisen kielimuodon välillä tekstilajin ja tehtävänannon mukaan.
--	--	---	---	--

Tekstitaidot B2-tasolla	B2-tasolla oppilas osaa tulkita ja tuottaa monia alla olevia tekstilajeja. Tekstitaitojen hallinta alkaa olla melko monipuolista ja oppilas selviytyy pääosin itsenäisesti tekstin kielen ja tekstirakenteen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. Ilmaisukeinojen, variaation ja tarkkuuden lisääntyminen mahdollistavat jo monenlaisten tekstien ymmärtämisen ja tuottamisen suhteellisen vaivattomasti. B2-tasolla oppilas osaa tulkita ja tuottaa esimerkiksi seuraavanlaisia tekstilajeja⁴. Puhutut tekstit: Opetuspuhe, opetuskeskustelu, pari- ja ryhmäkeskustelu, puheenvuoro, puhe-esitys ja niitä havainnollistavat tekstit, haastattelu, muodollinen asiointikeskustelu, yksityiskohtaiset ohjeet. Koulun tekstit: Muistiinpanot, määritelmä, tiivistelmä, pidempi koevastaus, oppikirjateksti, kuva, kaavio, diagrammi, kertomus, kuvaus, mielipideteksti, tietoteksti, yksityiskohtaiset ohjeet. Kirjallisuus: Runo, novelli, kokonaisteokset. Media: Verkkosivu, uutinen, mainos, dokumentti, asia- ja ajankohtaisohjelma, TV-sarja, elokuva, artikkeli, sosiaalisen median ja pikaviestinten tekstit.
Miten kielitaito kehittyy B2-tasolta C1-tasolle? - Sekä puheen että tekstin ymmärtämisestä vaivattomampaa aiheesta, kielimuodosta ja tilanteesta riippumatta. - Kielelliset resurssit ovat laajat, monipuoliset ja varioivat. Ilmaisuu on täsmällistä, tarkkaa, tilanteen mukaista ja entistä tehokkaampaa. - Toimiminen itselle vieraammissa, yllättävissä tai nopeissa vuorovaikutustilanteissa helpottuu.	

⁴ Tekstilajit ovat vain viitteellisiä, sillä tekstilaji itsessään ei kerro sen kielellisestä vaativuudesta.

Taitotaso C1	Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa Oppilas pystyy toimimaan sujuvasti tutuissa ja vieraissa kielenkäyttötilanteissa. Hän pystyy pitämään pitkän valmistellun esityksen. Hän ymmärtää kuulemansa laajankin esityksen sisällön melko vaivattomasti. Oppilas ymmärtää kaikenlaisia kirjoitettuja tekstejä pääosin yksityiskohtaisesti ja osaa toimia luontevasti ja tarkoituksenmukaisesti monenlaisissa kirjoitetun vuorovaikutuksen tilanteissa. Käsitteellisesti vieraat ja vaikeat aiheet voivat aiheuttaa epäröintiä. Oppilas pystyy varioimaan ilmaisuun tilanteen mukaan. Varsinkin luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa C-tasoa aletaan saavuttaa tyypillisesti vasta peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa samalla, kun ikää ja maailmatietoa karttuu lisää.			
	Taito toimia vuorovaikutustilanteissa: Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhumien kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.		Taito tulkita ja tuottaa tekstejä: Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.	
	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1 Taitavan kielitaidon perustaso	*Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä itselleen vieraista aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. * Pystyy seuraamaan opetuspuhetta itsenäisesti ja ymmärtää sen sisällön melko vaivattomasti. * Osaa käyttää monipuolisesti apunaan kontekstin, kieliopin ja	*Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisen esityksen ja esittää yksityiskohtaisia kuvauksia monimutkaisistakin asioista. * Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaiseen käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin. Osaa ryhmäkeskustelussa ottaa ja pitää puheenvuoronsa sekä liittyy oman puheenvuoronsa muiden puhujien puheenvuoroihin. *Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti koulussa ja	*Ymmärtää yksityiskohtaisesti kaikenlaisia tekstejä, joita kohtaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, koulussa, vapaa-ajalla ja myös muodollisissa tilanteissa. Ymmärtää tekstejä myös itselle vieraammista aiheista, kun aikaa perehtymiseen on riittävästi. *Osaa hakea tietoa monipuolisesti erilaisista lähteistä ja pystyy arvioimaan myös tiedon luotettavuutta. (kuten B2)	*Selviytyy kaikenlaisista kirjoitetun vuorovaikutuksen tilanteista pääosin luontevasti ja vaivattomasti. *Pystyy laatimaan selkeitä, hyvin jäsenneltyjä ja yksityiskohtaisiakin tekstejä monenlaisista aiheista. *Pystyy käsittelemään sisällöllisesti monimutkaisiakin aiheita ja korostamaan tärkeitä asioita. *Osaa laajentaa ja tukea mielipiteitään ja ajatuksiaan lisäseikoilla ja perusteluilla sekä havainnollistavilla esimerkeillä.

	sanaston vihjeitä ennakoidessaan ja tehdessään johtopäätöksiä kuullusta. Tunnistaa myös epäsuorasti ilmaistuja asenteita ja näkökantoja. *Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli voivat tuottaa vaikeuksia.	vapaa-aikana. Selviää hyvin myös vieraammissa ja muodollisemmissa tilanteissa. *Osaa ilmaista ajatuksensa ja mielipiteensä varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla tarvitsematta rajoittaa sanottavaansa.	*Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä johtopäätöksiä. * Pystyy vaihtelevaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Pystyy lukemaan ennakoiden ja silmäillen ja hyödyntämään erilaisia lukustrategioita lukemisen kulloisenkin tarkoituksen mukaan. Osaa käyttää taitavasti hyväkseen mm. kontekstin, kieliopin ja sanaston vihjeitä. Löytää tärkeät yksityiskohdat pitkästä tekstistä. * Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vivahteita arvioiden. Tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkitä.	* Osaa hyödyntää itsenäisesti muita tekstejä kirjoittamisensa mallina ja tukena. Osaa käyttää lähteitä ohjeiden perusteella ja tehtävän edellyttämällä tavalla. *Pystyy seuraamaan kulloisenkin tekstilajin tyyllillisiä ja muita vakiintuneita käytänteitä. Osaa ottaa ajattelun kohdeyleisön huomioon tilanteen ja tehtävänannon mukaisesti. *Kielelliset resurssit mahdollistavat varioivan ja persoonallisenkin kirjallisen ilmaisun ja vuorovaikutuksen.
--	---	--	---	--

Tekstitaidot C1-tasolla	C1-tasolla oppilas tuottaa ja ymmärtää laajasti ja monipuolisesti eri tekstejä. Ilmaisukeinot, kielen tarkkuus ja ymmärrys variaatiosta mahdollistavat monenlaisten tekstien ymmärtämisen ja tuottamisen vaivattomasti. C1-tasolla oppilas hallitsee esimerkiksi seuraavanlaisia tekstilajeja⁵. Puhutut tekstilajit: Opetuspuhe, opetuskeskustelu, pari- ja ryhmäkeskustelu, väittely, puheenvuoro, puhe-esitys ja niitä havainnollistavat tekstit, haastattelu, muodollinen asiointikeskustelu, yksityiskohtaiset ja monimutkaiset ohjeet, luennot. Koulun ja opiskelun tekstilajit: Muistiinpanot, määritelmä, tiivistelmä, koevastaukset, oppikirjateksti, kuva, kaavio, diagrammi, kertomus, kuvaus, mielipideteksti, asiateksti. Kirjallisuus: Runo, novelli, kokonaisteokset. Media: Verkkosivu, uutinen, mainos, dokumentti, asia- ja ajankohtaisohjelma, TV-ohjelma, elokuva, artikkeli, sosiaalisen median ja pikaviestinten tekstit.
--	---

⁵ Tekstilajit ovat vain viitteellisiä, sillä tekstilaji itsessään ei kerro sen kielellisestä vaativuudesta.